

Sporazum o zelenih mestih

Čista in zdrava mesta Evrope

Župani in voditelji lokalnih oblasti, ki podpisujemo sporazum o zelenih mestih, imamo skupno vizijo prihodnosti mest, ki predvideva, da bodo do leta 2030 naši meščani dihali čist zrak, uporabljali čisto vodo, imeli dostop do parkov in zelenih površin ter bili izpostavljeni manjši ravni okoljskega hrupa. V naši viziji bo krožno gospodarstvo postalo resničnost, odpadki bodo postali vir, recikliranje pa bo splošno sprejeto.

Želimo, da naši meščani svoje mesto vidijo kot privlačno okolje za življenje, delo in vlaganje. Kraj, ki krepi njihovo zdravje in dobro počutje. V uresničitev te vizije bomo usmerili vso svojo energijo in se s podpisom tega sporazuma zavezali k reševanju najnujnejših okoljskih izzivov, s katerimi se soočajo naša mesta, in spodbujanju pravičnega ekološkega prehoda, kar bo omogočilo, da bodo naša mesta postala bolj trajnostna in odporna. Naša mesta bodo vzor za druga mesta po vsem svetu.

Župani in voditelji ugotavljamo, da:

Naša mesta imajo ključ do trajnostnega razvoja. Danes živi v mestnih območjih približno 70 odstotkov prebivalstva Evropske unije. Že od nekdaj so bila mesta središče človekovega razvoja, kjer si meščani prizadevajo za blaginjo v čistem in zdravem okolju.

Čeprav so naša skupna prizadevanja pripomogla k izboljšanju okolja in dvigu standardov po vsej Evropski uniji, ostaja še vedno veliko težav. Onesnaževanje zraka je še naprej glavni okoljski vzrok za prezgodnjo smrt in bolezni. Dobro stanje voda še ni doseženo in evropska vodna telesa se še vedno soočajo z velikimi pritiski. Stanje biotske raznovrstnosti in ekosistemov se še naprej slabša. Okoljski hrup je vse bolj zaskrbljujoč, neučinkovite prakse ravnanja z odpadki pa pomenijo, da se izgubijo znatne količine dragocenih virov, kar ovira prehod na bolj krožno gospodarstvo.

Čisto in zdravo okolje izboljšuje kakovost našega življenja in ima pomembno vlogo pri zagotavljanju dobrega fizičnega in duševnega počutja. Pandemija COVID-19 je še poudarila pomen varovanja okolja za krepitev naše odpornosti. Slaba kakovost zraka ogroža naše zdravje in smo zaradi tega bolj ranljivi na nevarnosti za zdravje, zato je pomembno zagotoviti dostop do parkov, gozdov in drugih zelenih površin, kar koristi našemu splošnemu počutju. Ohranjanje in obnavljanje narave sta močni orodji v boju proti podnebnim spremembam.

Z evropskim zelenim dogovorom, sprejetim decembra 2019, se je EU približala k večji trajnosti. Naša mesta bodo igrala pomembno vlogo pri izvajanju dogovora in uresničevanju njegovih ciljev v praksi. S tem dodatnim prizadevanjem bomo dosegli napredek tudi pri izpolnjevanju ciljev trajnostnega razvoja¹.

¹ Zlasti cilja trajnostnega razvoja 3: „poskrbeti za zdravo življenje in spodbujati splošno dobro počutje v vseh življenjskih obdobjih“; cilja trajnostnega razvoja 6: „vsem zagotoviti dostop do vode in sanitarne ureditve ter poskrbeti za trajnostno gospodarjenje z vodnimi viri“; cilja trajnostnega razvoja 11: „poskrbeti za odprta, varna, vzdržljiva in trajnostna mesta in naselja“; cilja trajnostnega razvoja 12: „zagotoviti trajnostne načine proizvodnje in porabe“ ter cilja trajnostnega razvoja 15: „varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo

Župani in voditelji se zato zavezujemo k varovanju javnega zdravja in dobrega počutja z ambicioznimi ukrepi na lokalni ravni, ki se bodo izvajali v tesnem sodelovanju z meščani, civilno družbo, podnacionalnimi oblastmi (vključno z drugimi lokalnimi oblastmi), nacionalnimi oblastmi, institucijami EU, zasebnim sektorjem in akademskimi ustanovami, da bi do leta 2030 dosegli naslednje cilje:

Znatno izboljšanje **kakovosti zraka** v naših mestih, večje spoštovanje smernic Svetovne zdravstvene organizacije za kakovost zraka, stremenje k čim prejšnjemu prenehanju preseganja standardov kakovosti zraka EU.

Pomemben napredek pri izboljšanju **kakovosti vodnih teles** in **učinkovitosti rabe vode**;

Pomemben napredek pri ohranjanju in krepitvi **biotske raznovrstnosti** v mestih, vključno s povečanjem obsega in kakovosti zelenih površin v mestih ter zaustavitvijo izgub urbanih ekosistemov in njihovo obnovo;

Napredek pri vzpostavljanju **krožnega gospodarstva** s pomembnim izboljšanjem ravnanja s komunalnimi odpadki, znatnim zmanjšanjem nastajanja in odlaganja odpadkov ter bistvenim povečanjem ponovne uporabe, popravil in recikliranja;

Znatno zmanjšanje onesnaževanja s **hrupom** in približevanje ravnem, ki jih priporoča Svetovna zdravstvena organizacija.

Obravnavali bomo vseh pet področij, pri čemer bomo dali prednost tistim, ki predstavljajo najpomembnejše izzive za naše mesto.

Župani in voditelji se obvezujemo, da bomo na vsakem od teh petih področij:

- v roku dveh let opredelili izhodiščne ravni in določili ambiciozne cilje, ki presegajo minimalne zahteve, določene z zakonodajo EU,²
- na celovit način izvedli politike in programe, da bi dosegli svoje cilje do leta 2030,
- redno poročali o izvajanju in napredku.

Za ta namen bomo prevzeli vodilno politično vlogo in angažirali ustrezne občinske oddelke, vključili državljane ter lokalne zainteresirane strani, razvili potrebne zmogljivosti in spretnosti, prednostno razporedili svoje vire, spodbujali trajnostne izdelke in storitve prek svojih dejavnosti javnega naročanja ter uveljavili potrebne predpise.

trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti“.

² Določitev ciljev, ki presegajo minimalne zahteve, določene z zakonodajo EU, velja za vsa področja, razen glede kakovosti vode, kjer bo naš cilj izpolniti zahteve, določene v zakonodaji EU o vodah, in sicer okvirni direktivi o vodah, direktivi o pitni vodi, direktivi o kopalnih vodah in direktivi o čiščenju komunalne odpadne vode.

Župani in voditelji pozivamo podnacionalne in nacionalne oblasti ter institucije EU, da podprete našo zavezo in:

- ukrepate v zvezi z viri onesnaženja in drugimi vzroki degradacije okolja, ki so zunaj naših meja ali izven našega nadzora,
- pridobite ter dodelite potrebna tehnična in finančna sredstva ter določite ustrezne okvire politike za podporo izvajanja naših zavez,
- sodelujete z mesti pri vključitvi okoljskih izzivov mest v razvoj ustreznih politik na vseh ravneh,
- spodbudite lokalne inovacije za pospešitev razvoja in uvajanja tehnologij ter rešitev, ki lahko našim mestom pomagajo, da postanejo bolj zelena in zdrava.

Naša zaveza v zvezi z vsakim od petih področij je opisana v ločenih oddelkih, ki so del tega dokumenta.

Ime župana ali enakovrednega predstavnika:

.....

Položaj:

Datum:

Podpis:

Po pooblastilu (ime občinskega sveta ali enakovrednega organa odločanja):

..... dne (datum):

Naša zaveza za doseganje čistega zraka

Onesnaženost zraka je največje okoljsko tveganje za zdravje v Evropi, pri čemer je problem najbolj razširjen v mestih.

Čeprav se je kakovost zraka v zadnjih desetletjih izboljšala, kar je neposredna posledica strožjih politik kakovosti zraka na različnih ravneh upravljanja, koncentracije onesnaževal zraka v številnih mestih in regijah še vedno presegajo standarde EU in ravni, ki jih priporoča Svetovna zdravstvena organizacija. Izpostavljenost visoki stopnji onesnaženosti zraka, zlasti drobnim trdnim delcem (PM_{2,5}), dušikovemu dioksidu (NO₂) in ozonu (O₃), letno povzroči približno 400 000 prezgodnjih smrti v EU. Onesnaženost zraka povzroča tudi zakisljevanje in evtrofikacijo, kar negativno vpliva na naravo in biotsko raznovrstnost v Evropi.

Evropska unija je razvila politike in zakonodajo za izboljšanje kakovosti zraka. Direktive o kakovosti zunanjega zraka na primer določajo standarde kakovosti zraka in zahteve glede spremljanja po vsej EU.

Izboljšanje kakovosti zraka je odvisno od učinkovitih ukrepov, ki obravnavajo glavne vire onesnaževanja zraka – promet, energija (vključno z ogrevanjem gospodinjstev) ter kmetijski in industrijski sektor. Sinergije z izvajanjem podnebne, energetske in prometne politike zahtevajo tudi usklajene ukrepe na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

Mesta igrajo pomembno vlogo pri izboljšanju kakovosti zraka z osredotočanjem na vire, ki so najbolj razširjeni v mestnih okoljih. S povečanjem obsega zavezanosti in nadaljnji ukrepi lahko naša mesta pomembno prispevajo k uresničevanju prizadevanj EU za ničelno onesnaževanje zraka po vsej EU, doseganju opaznih izboljšav kakovosti zraka v mestih po vsej EU do leta 2030 in čimprejšnjemu izpolnjevanju standardov EU za kakovost zraka.

To zavezo sprejemamo, ker želimo, da bi naši meščani v prihodnosti dihali čist zrak.

S podpisom sporazuma o zelenih mestih se zavezujemo, da bomo bistveno izboljšali kakovost zraka v svojih mestih, čim bolj izpolnili smernice Svetovne zdravstvene organizacije za kakovost zraka do leta 2030 in stremeli k čim prejšnjemu prenehanju preseganja standardov EU za kakovost zraka.

Zavezujemo se, da bomo:

- sprejeli ukrepe, izvajali politike in uveljavili predpise, da bi dosegli ambiciozno zmanjšanje onesnaževal zraka iz virov, ki so pod našim nadzorom,
- vključili vplive in dodatne koristi kakovosti zraka v razvoj drugih ustreznih politik in načrtov, in sicer akcijske načrte za trajnostno energijo in podnebje v okviru Konvencije županov za podnebje in energijo – zlasti pri ukrepih za blažitev na področju prometa ali energije, načrte za trajnostno mobilnost v mestih, uvajanje obnovljivih virov energije ter procese prostorskega načrtovanja.

Preučili bomo naslednje dejavnosti in ukrepe:

- ustvarjanje območij z nizkimi ali ničelnimi emisijami, uvajanje omejitev ali finančnih spodbud za vozila (na primer pri plačevanju cestnin ali parkirišč) in spodbujanje kolesarjenja ter uporabe električnih vozil,
- ustvarjanje privlačnejšega, dostopnejšega in čistejšega javnega prevoza,
- zmanjševanje onesnaženosti zraka, ki izhaja iz porabe energije, s spodbujanjem energetske učinkovitih stavb s čistimi ogrevalnimi in hladilnimi sistemi ter napravami, ki izkoriščajo obnovljivo energijo,
- redno spremljanje kakovosti zraka v celotnem mestu ter objavljanje podatkov, ki bodo pravočasno dostopni javnosti,
- sodelovanje z ustreznimi institucijami za zagotovitev visokokakovostnih evidenc, modelov in analiz emisij,
- sodelovanje z ustreznimi institucijami za več raziskav na lokalni ravni o vplivih onesnaževanja zraka na zdravje, koristih izboljšanja kakovosti zraka in ekonomskih posledicah,
- ozaveščanje o onesnaženosti zraka, da bi meščanom pomagali zmanjšati izpostavljenost.

Naša zaveza za izboljšanje kakovosti vode in učinkovitosti rabe vode

Reke, jezera in obalne vode so po vsej EU še vedno pod velikim pritiskom, večina vodnih teles pa še vedno ne dosega dobrega ekološkega in kemijskega stanja. Ohranjanje kakovosti in razpoložljivosti podtalnice, ki predstavlja približno 50 % naše pitne vode, je ključnega pomena. Dostop do čiste, cenovno dostopne vode za pitje in sanitarne namene je predpogoj za zdravje in dobro počutje ljudi.

EU ima celovito zakonodajo o vodah³ za nadzor glavnih virov onesnaževanja in zagotavljanje celostnega upravljanja voda, vendar je treba okrepiti izvajanje in izvrševanje. Potrebna so nadaljnja prizadevanja za okrepitev izvajanja ter za zaščito in izboljšanje kakovosti evropskih vodnih virov.

Zagotavljanje čiste in varne vode za naraščajoče mestno prebivalstvo ostaja stalen izziv. Dosežen je bil pomemben napredek pri zbiranju in čiščenju komunalne odpadne vode, novi pritiski, kot so podnebne spremembe in pomanjkanje vode, ter potreba po nadgradnji objektov za odpravo dodatnih onesnaževal pa zahtevajo trajne in trajnostne rešitve.

V cilju evropskega zelenega dogovora o „ničelnem onesnaževanju“ se priznava potreba po več ukrepih za preprečevanje onesnaževanja voda iz mest (vključno z meteornimi vodami iz mest) in poudarja se pomen omejevanja škodljivih onesnaževal, kot so mikroplastika in kemikalije, vključno s farmacevtskimi izdelki. Ponovna uporaba prečiščene odpadne vode je bila poudarjena v politiki EU o učinkoviti rabi virov in nedavno v okviru prizadevanj za vzpostavitev krožnega gospodarstva. Mestna območja lahko pomembno prispevajo k doseganju cilja EU o ničelnem onesnaževanju, pa tudi k omogočanju lažje ponovne uporabe in učinkovitosti vode.

To zavezo sprejemamo, ker želimo, da bi naši meščani v prihodnosti imeli na razpolago čisto vodo.

S podpisom sporazuma o zelenih mestih se zavezujemo, da bomo izboljšali ekološko in kemijsko stanje svojih lokalnih vodnih teles, prispevali k zaščiti vodnih virov, iz katerih črpamo svojo pitno vodo, in povečali učinkovitost rabe vode v svojih mestih do leta 2030.

Zavezujemo se, da bomo:

- sprejeli ukrepe, izvajali politike in uveljavili predpise, da bi izboljšali kakovost vode in učinkovitost rabe vode v svojih mestih,
- vključili ukrepe v zvezi z vodo v druge ustrezne politike in načrte.

³ Med drugim okvirna direktiva o vodah (2000/60/ES), direktiva o pitni vodi (98/83/ES), direktiva o kopalnih vodah (2006/7/ES), direktiva o čiščenju komunalne odpadne vode (91/271/EGS), direktiva o poplavah (2007/60/ES).

Preučili bomo naslednje dejavnosti in ukrepe:

- opredelitev vode kot ključnega elementa trajnostnega okoljskega prostorskega načrtovanja, npr. s spodbujanjem zelene infrastrukture za odvajanje meteornih voda v mestih,
- zadrževanje deževnice ter upravljanje in nadzor preplavljanja voda ob neurjih, vključno z uporabo naravnih ukrepov zadrževanja,
- obravnavanje onesnaževal, ki vzbujaajo vse večjo zaskrbljenost (mikro onesnaževala, farmacevtski izdelki in mikroplastika), z uporabo usmerjenih ukrepov in inovativnih pristopov, vključno s sodobnimi tehnologijami čiščenja in rešitvami, sprejetimi ob upoštevanju narave, kjer je to mogoče,
- podpiranje krožnega gospodarstva z zmanjševanjem onesnaževanja pri viru, s tehničnim prikazom energetske nevtralnih omrežij odpadnih voda in čistilnih naprav odpadne vode, z zmanjšanjem uhajanj vzdolž omrežij in ponovno uporabo prečiščene odpadne vode,
- obnovitev vodnih ekosistemov, da bi dosegli dobro ekološko stanje vodnih teles,
- izboljšanje spremljanja za vzpostavitev boljših povezav med kakovostjo vodnih teles in postopkom čiščenja,
- prispevanje k učinkovitemu usklajevanju politike upravljanja voda v celotni regiji, ki je pomembna za oskrbo z vodo v mestu in zmanjšanje pritiskov na vodo,
- ozaveščanje in uporaba podatkov, pridobljenih v okviru pobude znanosti za državljane, za zagotovitev, da meščani razumejo pomen vode za zdravje in dobro počutje ljudi ter njeno vlogo v krožnem gospodarstvu in da se zavedajo stroškov ter napora, potrebnega za zagotovitev njene varnosti.

Naša zaveza za ohranjanje in krepitev biotske raznoverstnosti v mestih

Kljub napredku v zadnjih desetletjih je bila zaščita habitatov in vrst nezadostna, obnova majhna, izvajanje zakonodaje pa pomanjkljivo. Posledično se stanje evropske biotske raznoverstnosti in ekosistemov še naprej slabša. Invazivne tujerodne vrste predstavljajo vse večjo grožnjo domači biotski raznoverstnosti. Poleg tega je širjenje mestnih območij vse hitrejše, kar vpliva na bistvene okoljske funkcije tal in krajine ter zmanjšuje razpoložljivost zelenih površin.

Ker se mestno prebivalstvo povečuje, postajajo obnova, ohranjanje in krepitev biotske raznoverstnosti vedno bolj pomembni za naše zdravje in dobro počutje. V mestih narava ponuja možnosti za trajnostno mestno kmetovanje, rekreacijo, telesno vadbo in socialno interakcijo. Rešitve, sprejete ob upoštevanju narave, so učinkovito sredstvo za reševanje mestnih izzivov, od blaženja hrupa in onesnaževanja zraka do prečiščevanja vode, nudenja zavetja stavbam in njihovega hlajenja, absorpcije ogljika ter odpravljanja poplavne ogroženosti. Širšo obravnavo je treba posvetiti možnosti mestnih in primestnih območij, da prispevajo k blaženju podnebnih sprememb, tudi s sajenjem dreves in obnovo ekosistemov.

EU že ima celovito paleto politik s področja narave. Direktivi o pticah in habitatih sta glavna zakonodajna instrumenta EU, ki urejata varstvo biotske raznoverstnosti in narave, ter osnova za Natura 2000 – največje omrežje zavarovanih območij na svetu. Maja 2020 so bili sprejeti nadaljnji koraki s sprejetjem nove strategije EU o biotski raznoverstnosti za leto 2030. Strategija predlaga ambiciozne ukrepe za zagotovitev začetka okrevanja biotske raznoverstnosti in poziva mesta EU z več kot 20 000 prebivalci, da pripravijo načrte ozelenitve mestnih okolij za vzpostavljanje biotsko raznoverstnih in dostopnih mestnih zelenih površin ter omejevanje škodljivih praks.

To zavezo sprejemamo, ker želimo, da bi naši meščani v prihodnosti lahko koristili zelene površine v mestih.

S podpisom sporazuma o zelenih mestih se zavezujemo, da bomo dosegli pomemben napredek pri ohranjanju in krepitvi biotske raznoverstnosti v mestih, vključno s povečanjem obsega in kakovosti zelenih površin v mestih ter zaustavitvijo izgub urbanih ekosistemov in njihovo obnovo do leta 2030.

Zavezujemo se, da bomo:

- sprejeli ukrepe, izvajali politike in uveljavili predpise za zaščito, obnovo in izboljšanje naravnega okolja v svojih mestih,
- sodelovali z ustreznimi zainteresiranimi stranmi za vključevanje biotske raznoverstnosti in rešitev, sprejetih ob upoštevanju narave, v druge sektorje.

Preučili bomo naslednje dejavnosti in ukrepe:

- povečanje obsega in/ali kakovosti zelene infrastrukture v naših mestih za zagotavljanje raznih koristi za meščane in biotsko raznovrstnost ter za ponovno povezavo mestnih in primestnih zelenih površin,
- širša uporaba rešitev, sprejetih ob upoštevanju narave, za povečanje odpornosti proti podnebnim spremembam in za reševanje problemov mest, kot so vročinski valovi, poplave, onesnaževanje zraka in vode ter hrup,
- zagotavljanje, da imajo novi projekti mestne infrastrukture neto pozitivni prispevek k biotski raznovrstnosti,
- preprečevanje nadaljnje pozidave tal, kadar je to mogoče, in določitev strogih pravil za kompenzacijo negativnih vplivov na okolje v primerih, ko je pozidava tal neizogibna,
- opredeljevanje in sanacija območij onesnaženih tal,
- odpravljanje uporabe pesticidov in omejevanje biotski raznovrstnosti škodljivih praks na mestnih zelenih površinah,
- preprečevanje vnosa in širjenja invazivnih tujerodnih vrst na mestnih območjih,
- podpiranje vrstno bogatih skupin divjih opraševalcev na mestnih območjih,
- ozaveščanje o koristih narave in spodbujanje meščanov k ukrepanju,
- opredelitev območij v in okoli naših mest, kjer obstaja možnost za obnovo ekosistemov in/ali zasaditev dreves, da bi prispevali k ublažitvi podnebnih sprememb po vsej EU in obnovi biotske raznovrstnosti,
- prispevanje k učinkoviti zaščiti in upravljanju mestnih območij Natura 2000 in drugih zavarovanih območij v dobro narave in naših meščanov.

Naša zaveza za pospeševanje krožnega gospodarstva, zmanjševanje odpadkov in spodbujanje recikliranja

Ravnanje z odpadki je še vedno velik izziv v celotni EU. Posledica širjenja mest je rast proizvodnje in porabe ter povečanje nastajanja trdnih komunalnih odpadkov. Leta 2018 je bilo od 251 milijonov ton ustvarjenih komunalnih odpadkov le 47 % recikliranih ali kompostiranih⁴. Znatna količina komunalnih odpadkov se še vedno pošilja na odlagališča ali v sežig. Neizvajanje ponovne uporabe izdelkov in recikliranja materialov vodi do večjega pridobivanja in predelave virov.

EU je vzpostavila zakonodajni okvir (in financiranje) za podporo prizadevanjem držav članic in mest za izboljšanje ravnanja z odpadki. Kot nadaljnji korak so bili leta 2018 za okrepitev ravnanja z odpadki revidirani zakoni EU z namenom povišanja njihovih ciljev, zlasti glede preprečevanja nastajanja odpadkov in njihovega recikliranja. Vzporedno s tem je bila sprejeta celovita vizija za krožno gospodarstvo – novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo – za zmanjšanje odtisa porabe in podvojitev stopnje uporabe krožnih materialov v prihodnjem desetletju v EU, hkrati pa pospešiti gospodarsko rast in ustvariti nova delovna mesta. Poleg tega vključuje ključni cilj zmanjšanja količine preostalih (nerecikliranih) komunalnih odpadkov za polovico do leta 2030 z izvajanjem pobud v celotnem življenjskem ciklu izdelkov, od načrtovanja in proizvodnje do porabe, popravila, ponovne uporabe, recikliranja in vračanja virov v ekonomijo.

Mesta so pomembni akterji pri izvajanju zakonodaje o odpadkih ter pri uvajanju in spodbujanju inovativnih rešitev, da bi krožno gospodarstvo postalo resničnost. Lokalni ukrepi bodo pomembno prispevali tudi k izvajanju pobude za krožna mesta in regije, ki spodbuja krožne rešitve na lokalni in regionalni ravni.

To zavezo sprejemamo, ker želimo, da se v prihodnosti količina odpadkov zmanjša ali da se ti pretvorijo v nov vir.

S podpisom sporazuma o zelenih mestih se zavezujemo k napredku pri vzpostavljanju krožnega gospodarstva s pomembnim izboljšanjem ravnanja s komunalnimi odpadki, znatnim zmanjšanjem nastajanja in odlaganja odpadkov ter bistvenim povečanjem ponovne uporabe, popravil in recikliranja do leta 2030.

Zavezujemo se, da bomo:

- izvajali politike in ukrepe v celotnem življenjskem ciklu izdelkov, da bodo naša mesta bolj krožna, izvrševali potrebno zakonodajo o odpadkih, zmanjševali nastajanje odpadkov in spodbujali trajnostno potrošnjo.

⁴ EUROSTAT (2020). [Statistika komunalnih odpadkov](#).

Preučili bomo naslednje dejavnosti in ukrepe:

- izboljšanje in razširitev sistemov ločenega zbiranja, zlasti za papir in karton, steklo, kovine, plastiko, biološke odpadke, nevarne gospodinjske odpadke in tekstil,
- uporaba ekonomskih instrumentov pri uporabi načela „onesnaževalec plača“, zlasti sistemov „plačaj, kolikor zavržeš“,
- zmanjšanje sežiganja odpadkov,
- uvajanje učinkovitih ukrepov za zmanjšanje porabe plastike za enkratno uporabo in za odstranjevanje plastičnih odpadkov,
- spodbujanje ponovne uporabe, npr. s popravili, zlasti za pohištvo, oblačila ter električne in elektronske naprave, ali na javnih prireditvah brez odpadkov,
- povečanje števila zelenih javnih naročil in registracij v sistemu EMAS,
- povečanje ozaveščenosti javnosti/spodbujanje bolj trajnostnih vzorcev porabe in sprejemanja znakov, vključno z znakom EU za okolje,
- poskusno izvajanje in predstavljanje inovativnih rešitev krožnega gospodarstva na ravni mesta,
- podpiranje izvajanja krožnih rešitev skozi celoten življenjski cikel izdelkov v sektorjih, kot so vrednostne verige, ki temeljijo na biomasi, hrana, energija, stavbe in prostorsko načrtovanje,
- zmanjševanje živilskih odpadkov, tudi z določitvijo količinskih ciljev zmanjšanja,
- spodbujanje in podpiranje pobud in partnerstev z več deležniki.

Naša zaveza za zmanjšanje onesnaževanja s hrupom

Onesnaževanje s hrupom je pomemben okoljski vzrok za zdravstvene težave. Dolgotrajna izpostavljenost visoki ravni hrupa vodi do motenj spanja, bolezni srca in ožilja, stresa in kognitivnih motenj. Kronična izpostavljenost pomembno vpliva na fizično in duševno zdravje ter počutje.

Najbolj razširjeni viri okoljskega hrupa so povezani s prometom. Hrup v cestnem prometu je velik okoljski problem. Vsaj 20 % prebivalstva EU živi na območjih, kjer je raven hrupa cestnega prometa zdravju škodljiva. Rast mest in širitev prometnih omrežij bosta še povečala onesnaževanje s hrupom.

Direktiva EU o okoljskem hrupu je glavni zakonodajni okvir za doseganje zmanjšanja hrupa. Direktiva ponuja skupen pristop za izogibanje in preprečevanje izpostavljenosti okoljskemu hrupu s poročanjem (kartiranje hrupa in akcijski načrti), na podlagi katerega se zmanjšajo škodljivi učinki in ohranjajo mirna območja. Hkrati številni posebni zakonodajni ukrepi obravnavajo ali nadzorujejo hrup pri viru z uvedbo omejitev hrupa za nekatera vozila ali opremo.

Kljub določenemu napredku se onesnaževanje s hrupom še naprej povečuje, kar ogroža življenja številnih prebivalcev na mestnih območjih. Leta 2018 je Svetovna zdravstvena organizacija objavila smernice o okoljskem hrupu za evropsko regijo, ki opredeljujejo ravni izpostavljenosti hrupu, ki jih ne bi smeli preseči, da bi zmanjšali škodljive vplive na zdravje.

V celotni EU so potrebni nadaljnji ukrepi za zagotovitev boljšega izvajanja direktive EU o okoljskem hrupu. Mesta imajo ključno vlogo pri obvladovanju hrupa.

To zavezo sprejemamo, ker želimo, da v prihodnosti zdravje meščanov ne bo ogroženo zaradi okoljskega hrupa.

S podpisom sporazuma o zelenih mestih se zavezujemo, da bomo znatno zmanjšali onesnaževanje s hrupom v svojih mestih do leta 2030 in se približali ravnem, ki jih priporoča Svetovna zdravstvena organizacija.

Zavezujemo se, da bomo:

- sprejeli ukrepe, izvajali politike in uveljavili predpise, da bi dosegli ambiciozna zmanjšanja za ublažitev onesnaževanja s hrupom,
- vključili vplive in dodatne koristi zmanjšanja hrupa v razvoj drugih ustreznih politik in načrtov, in sicer akcijskih načrtov za trajnostno energijo in podnebje v okviru Konvencije županov za podnebje in energijo, na področju prometa (zlasti načrti za trajnostno mobilnost v mestih) ter procesov prostorskega načrtovanja.

Preučili bomo naslednje dejavnosti in ukrepe:

- opredelitev in zaščita obstoječih mirnih območij pred povečanjem ravni hrupa,
- izvajanje načrtov tihe dostave tovora,
- vzpostavljanje con brez avtomobilov, uvajanje omejitev ali finančnih spodbud za vozila (npr. glede velikosti pnevmatik in zmogljivosti) ter spodbujanje hoje, kolesarjenja in tako naprej,
- razvijanje ali posodabljanje zemljevidov hrupa in akcijskih načrtov, kot to zahteva direktiva o okoljskem hrupu, ter zagotavljanje ustreznega izvajanja načrtov,
- upravljanje prometnih tokov, znižanje omejitev hitrosti in uporaba tihih vozniških površin za zmanjšanje hrupa med pnevmatiko in cestno površino,
- izvajanje ukrepov prostorskega načrtovanja in sprememb v infrastrukturi za zmanjšanje hrupa pri viru,
- postavitve protihrupnih ograj in rešitev za izolacijo stavb, kjer je to potrebno,
- vključevanje javnosti in ozaveščanje o onesnaževanju s hrupom, da bi meščanom pomagali zmanjšati izpostavljenost.